

מוֹדִים בְּרַכָּה OF THE EARLY VERSIONS

The conclusion that we can draw from our analysis of the בְּרַכָּה of מוֹדִים is that the original theme of the בְּרַכָּה became lost within the words of the בְּרַכָּה. Even the word: הוֹדָאָה which describes the last three בְּרַכּוֹת took on a new meaning. It is now translated as thanksgiving-thanking the רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם for the miracles that He performs for us each day. The meaning that the word first had was acknowledgement-acknowledging our faith that just as the רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם performs miracles for us each day, He will perform the ultimate miracle-rebuilding the בֵּית הַמִּקְדָּשׁ and performing תַּחֲיִית הַמֵּתִים.

Other aspects of the בְּרַכָּה have been lost because some of the words found in early versions of the בְּרַכָּה were removed. Notice what is missing from the version found in the סֵדֶר רַב עִמְרָם גָּאוֹן:

סֵדֶר רַב עִמְרָם גָּאוֹן סֵדֶר תְּפִילָּה-מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ צוּר חַיֵּינוּ מִגֵּן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר. נוֹדָה לָךְ וְנִסְפַּר תְּהַלְתֵּךְ, עַל חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בִּידֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ. הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, הַמְרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חֲסִדֶיךָ וּמַעֲוֹלָם קוִינּוּ לָךְ וְלֹא הַכְּלַמְתָּנוּ ה' אֱל-הֵינוּ. לֹא עֲזַבְתָּנוּ וְלֹא הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ מִמֶּנּוּ. וְעַל כּוֹלָם יִתְבַּרְךָ וְיִתְרוֹמַם שְׁמֶךָ מְלַכְנוּ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה וְיִהְלָלוּ לְשִׁמְךָ הַטּוֹב בְּאַמְתָּ. בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

Notice what is missing from the version found in סֵדֶר רַב סַעְדִּיָּה גָּאוֹן:

סֵדֶר רַב סַעְדִּיָּה גָּאוֹן- מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ ה' אַתָּה הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד עַל חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בִּידֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִיֶּסֶךְ וְרַחֲמֶיךָ שֶׁבָּכַל עַת עָרַב וּבִקֵּר וְעַל כּוֹלָם תִּתְבַּרְךָ וְתִתְרוֹמַם כִּי יַחֲדָה אַתָּה וְאֵינְךָ זוֹלָתֶךָ בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

Similar words are missing from the version in the סֵדֶר רַבִּינוּ שְׁלֵמָה בְּרַבִּי נֹתָן הַסִּיגִ'לְמָסִי:

סֵדֶר רַבִּינוּ שְׁלֵמָה בְּרַבִּי נֹתָן הַסִּיגִ'לְמָסִי- מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ ה' שְׂאֵתָה הוּא ה' אֱלֹקֵינוּ וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד עַל חַיֵּינוּ הַמְסוּרִים בִּידֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ מְלַכְנוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ עַל נִיֶּסֶךְ וּמִוִּבֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ וְחֲסִדֶיךָ וְרַחֲמֶיךָ שֶׁבָּכַל עַת עָרַב וּבִקֵּר שֶׁבָּכַל יוֹם עַת עָרַב וּבִקֵּר הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ, הַמְרַחֵם כִּי לֹא תָמוּ חֲסִדֶיךָ וְעַל כּוֹלָם תִּתְבַּרְךָ וְתִתְרוֹמַם וְתִתְיַחַד לְעַד מְלֵא רַחֲמִים רַבִּים וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סְלָה בְּאַמְתָּ חֵי הָעוֹלָמִים בְּעַל הַרַחֲמִים כִּי יַחֲדָה אַתָּה וְאֵינְךָ זוֹלָתֶךָ בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַטּוֹב שְׁמֶךָ וְלָךְ נָאָה לְהוֹדוֹת.

The wording we recite is most like the version found in the מחזור ויטרי:

מחזור ויטרי סימן פט ד"ה ברוך אתה-מודים אנחנו לך שאתה הוא י"י אל-הינו ואל-הי אבותינו צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהילתך על חיינו המסורים בידך ועל נשמתינו הפקודות לך ועל ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל יום ובכל עת ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמנו חסדיך כי מעולם קוינו לך. (כאן אומרים על הנסים). ועל כולם יתברך ויתרומם וישתבח תמיד שמך מלכינו לעולם ועד: וכל החיים יודוך סלה. בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות.

It is significant that the הרמב"ם omits the line beginning: ועל כולם יתברך ויתרומם.

ועל כולם יתברך ויתרומם וישתבח תמיד שמך מלכינו לעולם ועד-סדר התפלה של הרמב"ם' - מודים אנחנו לך שאתה הוא י"י אל-הינו צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהילתך על חיינו המסורין בידך על נשמתינו הפקודות לך על ניסוך ונפלאותיך שבכל עת ערב ובקר וצהרים. הטוב כי לא כלו רחמיך המרחם כי לא תמו חסדיך כל החיים יודוך סלה יהללו את שמך הגדול כי טוב הא-ל הטוב. בא"י הטוב שמך ולך נאה להודות.

Why did these changes occur? The words that have been eliminated from the version found in גאון ולא הכלמתנו ה' אלהינו לא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו: סדר רב עמרם may have fallen victim to historical events. Would it have been appropriate to expect those who were threatened and victimized by the Crusades to recite each day: ולא הכלמתנו ה' אלהינו לא עזבתנו ולא הסתרת פניך ממנו? Were not our fathers and grandfathers humiliated each day during the Holocaust? Were they not victims of abandonment and הסתר פנים? On the other hand, each day that our fathers and grandfathers survived represented a miracle and it was appropriate for them to express their faith that the רבנו של עולם would rescue them.

It is a greater challenge to explain why some words from the סידור רב סעדיה גאון and the סידור רבינו שלמה ברבי נתן הסיג'ילמסי are missing. The removal of the words gave a new meaning to the words: ועל כולם. Artscroll translates the words: ועל כולם as: for all these. In the סידור רב סעדיה גאון and the סידור רבינו שלמה ברבי נתן הסיג'ילמסי, the words represent: over everyone. The latter definition shows that the sentence beginning: ועל כולם shares a theme with the sentence beginning: וכל החיים; i.e. אחרית הימים, a future time. That both sentences share a theme may explain why רב סעדיה omitted the line beginning with: וכל החיים and the הרמב"ם omitted the line beginning with: ועל כולם.

1. As found in the book: מחקרי תפלה ופיוט by Professor Daniel Goldschmidt page 200.